

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه (عام و خاص)

تنافی مطلق و مقید

جلسه ۱۵۰

استاد نجار زاده

تنافی مطلق و مقید:

معنای تنافی بین مطلق و مقید این است که تکلیف در مطلق با تکلیف در مقید با حفظ ظهورشان با هم قابل اجتماع نیستند و به عبارت دیگر: ظهور هر یک، دیگری را تکذیب می نماید.

مثال: مثلاً اگر طبیب به مریض بگوید: اشرب لبنا (شیر بنوش) و پس از آن بگوید: اشرب لبنا حلوا (شیر شیرین بنوش)؛ ظاهر عبارت دوم تعیین شیری است که شیرین باشد؛ ولی ظاهر کلام اول جواز آشامیدن شیر غیر شیرین نیز می باشد چه آنکه مقتضای اطلاقش چنین می باشد.

موارد عدم تنافی:

۱. اگر تکلیف در یکی، معلّق بر شیئی و در دیگری معلّق بر شیئی دیگری باشد؛ تنافی منتفی است. مثلاً: طبیب بگوید: «وقتی خواستی غذا بخوری شیر بنوش» و در عبارت دیگر بگوید: «زمانی که از خواب برخاستی شیر شیرین بنوش»؛ واضح است که اطلاق اول با تقیید دوم تنافی ندارد؛ زیرا حکم مذکور، در کلام اول با حکم دوم متفاوت است.
۲. در جایی که تکلیف در مطلق الزامی بوده و در مقید به نحو استحباب باشد؛ بنابراین در مثال گذشته، اگر اصل شرب شیر واجب بوده ولی آشامیدن شیر شیرین به اعتبار اینکه یکی از افراد واجب است مستحب اعلام گردیده باشد؛ قطعاً بین این دو حکم، تنافی وجود ندارد.
۳. با قرینه ای فهمیده شود که مطلق و مقید ناظر به دو تکلیف جداگانه است؛ مثل این که در مثال گذشته، از تکلیف در مقید این طور بفهمیم که طلب شرب شیر شیرین، طلب دومی است پس از طلب اول که متعلّق آن آشامیدن شیر به طور مطلق می باشد (تعدد مطلوب باشد).